

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: adatok a pestmegyei tisztújításról; Kliegl találmányának ügyhelyzete; irodalmi ujdonságok; nemzeti játékszin; 's a t.; Pestmegye új tisztkara; felszólítás az angol-magyar intézet ügyében; a temesvári lyceum építtetése gyorsan halad; a Kubinszkiak és Pecsovicsok Tolnamegyében 's a tolnamegyei élet jelen állása; hátszegyei közgyűlési határozatok; ungmegyei igazolás; gyászír Debreczenből; 's a t.) Ausztria. Spanyolország (Espanero vallási buzgalma és növekedő reményei; Espanero nagyheti vándorlásának árnyékoldala; 's a t.) Anglia (a kereskedési szabadság ügye; elegy; 's a t.) Franciaország (ujonczhelyettesítés ügye a követkamrában; France hirlap Lajos Fülöp levelei ügyében vád alól fölmentve; elegy; 's a t.) Külföldi elegyír. Legújabb. Gabonaár. Dunavizállás. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. Fels. gróf Batthyány Károly kir. helytartósági tiszteletbeli fogalmazót a magyar kir. udv. Kancellaria tiszteletbeli fogalmazójává méltóztatott legkegy. kinevezni.

A' nm. m. kir. udv. Kamránál Mihálovics Antal középpontiszámvivőségi tanácsnokká nevezetett; Gervay Károly mármarosai kam. igazgatósági jegyzővé mozdítottatott elő; Trux Miklós Királymezőről erdőmester és számtartóképen Vissóra tétetett át; a' kopolapójánai vashámornál ujdun alapított ideiglenes szer- és munka-felügyelői hivatalra Grosschmidt Antal hámorellenőr alkalmaztatott; a' szomolnoki főfelügyelő-hivatalnál Farkas Pálnak első és Nikolássy Károlynak másodirnokká kineveztetése által megürült 3dik irnokságra Holennia János, 4dikre pedig Árvay Ferencz helyezettett. —

Budapesti napló. Miután hazai lapjaink több helyről szomorító híreket közlének megyei közgyűlésinken divatozni szokott kicsapongásiról az úgynevezett cortes-seregnek, igen természetes, hogy fővárosink lakosi is némi aggállyal tekintének a' mult szerdai tisztújítás elibe, mert jó előre híre szárnyalt, miszerint ezuttal szokottnál sokkal számosb leend a' cortes-had; azonban, köszönet az illető pártvezérek józan mérsékletének, az érzett aggály épen nem valósult, 's minden illő renddel ment véghez, újabb tanúsításként azon rég megvitattott igazságnak, miszerint a' népet némely tekintetben a' sivatag homokjához hasonlíthatni, mely csupán akkor emelkedik öldöklő felhővé, ha hatalmas szél izgatja föl. 'S e' szerint igen is hajlók vagyunk hinní, hogy az ilyenmő kicsapongásokat többnyire csak a' vezérek izgatásának kell tulajdonítani. A' cortescsapatok ez uttal két pártra osztottanak, t. i. fehér és fekete tollasokra, az előbbieket számát mintegy harmadfél ezerre, az utóbbiakét pedig mintegy ezerre tehetni; mind a' két párt zászlókkal, és zeneszóval érkezék vasárnapon, hétfőn 's kedden, és a' fekete tollasok nagyobb részint Buda külvárosiban oszlottak el kitűzött tanyáikra, míg a' fehér tollasok Pesten az üllői, kerepesi és soroksári uton több koresemában voltak beszállásosza. Étel és bor minden tanyán olly nagy bőségben volt, hogy szinte csodálhatni, mikép bírák a' vezérek minden kicsapongástól visszataroztatni párthiveiket, ámbár elvők mellett maradásuk végett folyvást kelle őket tüzelniök, hogy térítők által valamikép az ellenkező párthoz ne csábíttassanak. Szerdán reggel ötödfélkor már mind Pestről mind Budáról egész tömegekben tódultanak fel a' budavári országház nagy teremébe a' cortescsapatok, lobogó zászlókkal 's harsogó zenével, 's olly rendben, hogy épen semmi zavar nem történt, ámbár majd az egész éj borozás közt folyt el; sőt mi több, a' Pestről kétezernél nagyobb számu tömegben átvonuló cortessereg vezérek egyetlen jelére azonnal föl-hagytak harsány kiáltozásikkal, midőn a' kir. lakvár közelébe értek, hogy nádorunk ő fhsége nyugalmát ne háborítsák, mi valóban nem csekélység olly tömegtől, mely palaczkok közt töltte el az éjt, 's melyet jobbadán miveletlennek szokás nevezgetni. A' Budán tanyázott fekete tollasok hamarabb érkezvén föl, elsőik foglalák el a' teremét; sokan közülök azonban a' fehér tollasok oda érkeztekor azonnal önként fejjérel cserélék föl tollaikat. Az országházi terem felét alig fogadhatta be a' nagy seregnek 's a' tág udvar is csakhamar megtelt emberekkel, olly annyira, hogy a' honoratorokkal együtt az egész választó tömeget minden nagyítás nélkül közel ötezerre tehetni. A' tisztújítás eredményét mai számunk közli, 's így csupán a' választás némely részleteit említjük meg. A' többség minden megyetisztre nézve olly kitűnő volt, hogy a' szavaztatás fölöslegnek látszott, 's azért a' 2dik alispánságra megkezdett szavaztatás is azonnal félbehagyatott, mihelyt t. Simoncsics ur, önként lemondta, mit a' RR. érdemeinek hálás méltánylása mellett szives köszönetnyilvánítással fogadtak el, azon csüggedetlen buzgalomért, mellyel hivatala súlyos terheit, mint helyettesített másodalispán, viselé. Jankovics Sándor volt szolgabíró, valamint másnap Simon t. aljegyző is ovást tett a' fölkiáltással választás ellen, mivel ugymond Nádor ő fhsége tisztújítás-hirdető levelében szavazás volt e' célra kitűzve; ez ovást azonban a' megye nem tekinthette érvényesnek, mivel a' többség minden egyes hivatalra nézve olly tulnyomósággal nyilatkozott, hogy kétkedésnek még csak árnyéka sem lehetett. Ennélfogva délutáni két óra tájban már az egész tisztkar meg volt választva, 's a' nagyszámu cortestömeg újra legnagyobb illedékkal és szoros rendtartással kitűzött tanyáira seregle vissza, honnan egy része még azon nap, a' nagyobb szám pedig másnap illett lakhelyére siette. Az országház udvarán Szentkirályi nevé, számos nyomtatott példányban, kardhegyen hordozák szerte a' párt együttmaradása végett, 's ekkor történt, miszerint a' fekete tollasok egy előbbkelő főnöke egy illy papirt mérgesen leszakíta, mit a' mögötte álló fehér tollasok egyike hatalmas arczcsapással torla meg; ennél egyéb kicsapongás tudomásunkra nem történt, mit egy az udvaron nagy részvétellel jelen volt angol nem bírt eléggé csodálni, mondván, hogy hazájában ez eset véres következményeket vont volna maga után; egyébiránt ő is csak a' feketetollast okozá, mert az erőszakoskodást az kezdé meg, mire okot senki nem szolgáltatott. Maga az így megbüntetett is átlátta hihetőleg tette helytelenségét, mert

szó nélkül sompolyga tova szenvedélyes tettének díjával. Másnap (maj. 6kán) Pesten a' megyeház termében folytaták a' gyűlést, 's mindenek előtt a' tisztújítási jegyzőkönyvet meghitelesítvén, az új tisztviselőket fölesketék. Gyűlés folytában Patay th. indítványt tön, miszerint mindegyik járás számára egy tiszteletbeli szolgabíró nevezessék, hogy az előforduló ügyeket gyorsabban lehessen elintézni, mire nézve választmány nevezteték ki, melly e' tárgy iránt véleményt nyujtand a' jövő közgyűlés elibe. Szóba hozott továbbá egy megyei sebésznek egy igen durva tette, miszerint az egy orvoslás végett hozzá járult beteges adózót megverete, melly ocsmány kicsapongás megvizsgálására választmány nevezteték olly meghagyással, hogy a' legközelebb közgyűlésnek eziránt okvetetlenül jelentést tegyen. — A' vakok intézete számára ugyanazon helyen, hol árvizelőtt volt, új czélszerű épület fog fölállítatni. Mivel azonban az építési költségek igen sokra menendnek, tehát kívánatos: miszerint hazaszerte adakozások gyűjtessenek e' szép czélra, hogy ezen közhasznu intézet alapítókéje lehetőségig kiméltessék. — Kliegl szedő és osztóerőműve, mellyről lapjaink már többször méltányolva emlékeztek, 's melly az egész világban szép helyet vína ki hazánkuk a' könyvnyomatás tökélyesítésére nézve, annyira haladt már, hogy tökéletes elkészülésére Pulszky felszólítása szerint csak 600 pgő forint hiányzik, 's ki hinné, hogy hazánkban, hol némely megyei közgyűlésen nem mindenkor legtisztább pártérdekre, mulatságra 's más nem hasznos dolgokra több ezer for. szokás elpazarlani, e' magas czélra illy csekélységet számos fölshóltatás sem birna öszszegyűjteni! Ez olly hihetlen, hogy mi, ámbár az elhíresült magyar szalmatüzet meglehetősen ismerjük, nem hihetjük, miszerint illy czélra e' csekélységet öszsze ne lehetne gyűjteni! Illy czélra, mellynek sikerülte nemesak hazánkat, hanem az egész világot előre fogná rugtatni a' szellemi haladás pályáján! Aláírást 's pénzt az Athenaeum szerkesztősége fogad el, egy részvény ára csak 10 pgő for., és az aláírók annak idejében ezt is visszszakapják. Tehát nem ajándékol, hanem csupán kölcsön gyanánt kell a' 600 for., 's ezt nem bírnók kiállítani?! E' tárgy egész érdembeni méltatására nézve szükséges eligazodásul az eddig történt részvényesi segedelmzés állapotját hivatalosan felvilágítja mai Társalkodónk. — Érdekes irodalmi ujdonságra sietünk olvasóinkat figyelmzettetni: e' hó vége felé eredeti novellák fognak megjelenni diszes Sretü kiadásu 2 kötetben Kúthy Lajostól. Magyar olvasó közönségünk sokkal jobban ismeri Kúthyt, hogy sem műveinek érdekét előleges magasztalással nagyobbíthatnók. A' két kötet ára csinos borítékban 2 fr. 40 kr. leend pgőben. — E' napokban jelent meg Budán Gyurián és Bagó bötüivel „Általános világtörténet az ifjuság számára“, írta Stancsics Mihály, ára kötve egy huszas. Alsóbb iskolák számára igen ajánlhatni e' könyvet, miután eddig a' gyöngébb növendékek e' tanulmányt gymnasiumokban egészen nélkülözék, 's ennél fogvást azok, kik onnan azonnal az életbe léptek, alapos fogalom nélkül maradtak a' világ történeteiről. — Nemzeti színpadunkon april. 30ikán „Olga“ szomoruj. 5 felv., Barbieri után ford. Földváry, adaték; majus 1sején „Romeo és Julia“ dalmű 4 felv., Scott Emma Romeo szerepében másodsor lépett föl színpadunkon mint vendég, hosszas betegsége által hangja kissé gyöngült 's kevés tartósságot mutatott, mert játék alatt mindinkább hanyatlott; az idő azonban megorvosolhatja e' bajt; 2ikán: „Arany Király“, bohózat 2 felv.; 3ikán „Két Philibert“, vigj. 3 felv.; 4ikén „Bátori Mária“ eredeti dalmű 2 felv.; 5ikén másodsor „Áldozat“, eredeti dráma 5 felv., írta Vörösmarty, nézők mindkét napon számosan; 6ikán „Bájtal“ dalmű 2 felv., Mochonaky Amália Adina szerepében mint műkedvelő lépett föl tömérdek számu nézőség előtt 's Mochonaky Amália több izben megtapsoltatott mind játékközny mind többrendű ismétlésikor. — Hétfőn azaz majus 10ikén Egressy Gábor színész jutalmára először fog nemzeti színpadunkon bérszűnettel adatni: „Egy pohár - víz“ vigjáték 5 felv., Scribe után francziabói fordítá Nagy Ignác a' magyar tud. társaság költségén. E' színmű Parisban 's Németország majd valamennyi nagyobb színpadain olly rendkívüli hatással adatik, hogy élvezetdús estét ígérhetünk a' t. közönségnek. N. I.

Tekintetes Nemes Pestmegyének 1841 évi tavaszutó 5én a' budavárban tartott tisztújító-széke alkalmakor alakult tisztkara köv.: Alispánok: 1ső Dubraviczky Simon, 2ik Szentkirályi Móricz; főjegyzők: Nagy István és Nyáry Pál egyenlő ranggal; 1ső aljegyző: Pajor Titusz, 2dik Balla Endre; tiszteletbeliek: Rákóczy János, Orczy Béla báró, Simontsits Aloiz 's Kovács Illyés. — Kecskeméti járásban fősz.bíró: Bicskey Lajos, al: Nyáry Miklós és Szily Barnabás; Esküttek: Viczián Lajos, Batta József és Sigray Márton. — Váci járásban fősz.bíró: Fáy György; al: Pánciczky Eduárd 's Majthényi Ignác; Esküttek: Podluzsányi Károly, Veres Zsigmond és Fáy Béla. — Pesti járásban fősz.bíró: Sárközy Károly; al: Szilassy István és Szeles József; Esküttek: Halász Gerzon, Lévy Ferencz és Bod Dániel. — Solti járásban fősz.bíró: Madarassy László; al: Mészáros Károly tisztel. fősz.bírói ranggal 's Földváry Gábor; Esküttek: Nagy Károly, Hegedüs Sándor és Madarassy Károly. — Pilisi járásban fősz.bíró: Ekstein Rudolf; al: Vég Ignác 's Urbanovszky Jusztin; esküttek: Hegedüs Antal, Setéth Tivadar és Miskey Vincze. — Középponti fősz.bíró: Zlinszky János, eskütt: Bellaagh Antal, tiszteletbeli: Simonyi József. — Főügyész: Rákóczy Endre 's Egressy Samuel egyenlő ranggal; első alügyész: Bereczky Antal; 2ik: Halász Gusztáv; tiszteletbeliek: Körömczy

János, Beniczky Ágoston, Ruttkay József; Ujváry László, 's Földváry Andor; levéltárnok: Kecse Péter; számvéví: Clementisz János; alszámvéví: Nyáry Lajos; hadifőadószedő: Friebsz István, házi: Bielek János. Aladószedők: kecskeméti: Szeles János; váci: Póós János; pesti: Sigray Lajos; solti: Hajós Menyhért; pilisi: Simontsits József. Katonai biztosak: Halász Farkas középponti; Forián György kecskeméti, Vajkó Ferencz nkörösi; Pajor Antal czeplédi; Sopronyi Gál István soroksári. Mezei biztosak: Sántha Antal kecskeméti; Jantsits Antal váci; Kenedits György pesti; Mészöly Rudolf solti; Bódis Ferencz pilisi. Udv. kapitány: Balla Károly; uti biztosak: Hütner József váci, Grófi József pesti, Hegedüs János pilisi, Nyáry Péter solti járásban. — Orvosok, 1. fő: Schmidt János, 2. fő: Barra István; tisztelbeliek: Posta Ferencz, Varga János 's Ellér Fer. Seborvosok: Tessényi Zsigmond, középponti; tisztelbeli középponti: Morliczky János; Nagy József kecskeméti; Rác Alajos váci; Láng Ferencz solti; Palkovics Miklós pilisi járásban. Földmőrök: Mocsy László 's Zlinszky Antal; tisztelbeliek: Csontos Lajos, Halász Mór, 's Poroszkay Ignác; tisztelbeli esküttek: Pajor Kamill, Beretvás Károly, Németh József, Friebsz István 's Király László.

(Felszólítás az angol magyar intézet ügyében.) Magyarhon természeti kincsei, melyek eddig nemcsak angolhon, hanem egész Európa előtt részint rejtve, részint tökéletlenül valának ismerve, méltán magokra vonák a külföld figyelmét, 's naponként nagyobb méltánylásra tarthatnak számot. Azonban a tapasztalás ellenmondhatlanul kivívá azon igazságot, hogy valamely tartomány természeti gazdagsági csak akkor juthatnak teljes kifejlésre, akkor hozhatnak áldást annak lakosira, ha a természet munkálkodásait megkettőztetésére serkentetnek, 's azokban tettelesen előmozdítanak. Ezen alaptételekből indulva 's különösen almási Balogh Pál ur eszközlése 's esüggedetlen igyekezetei által indítatva alulírtak elhatározzák magokat magyarhon szerencsésletének az ipar 's földmívelés előmozdítása 's felsegítése, a magyar természetmennyeknek a kereskedés főpiaczi megismertetése 's teljes becshöz juttatása általi eszközözlésére, 's így egy kölcsönös hasznu kereskedési öszszeköttetés legillendőbb feltételek alatti megalapítására. — Alulírtak ezen cím alatt, annak biztos reményével mutatják be magokat magyarhon lakóinak, hogyha a természet által buzgó 's fáradhatlan igyekezeteikben elősegítettnek, részokról semmit nem mulasztandának el, mi által magyarhon anyagi tekintetben azon fokra emelhessek, melyet az mind természeti gazdagságánál, mind lakosai magas jelleménél fogva, a többi mivelt európai nemzetek sorában érdemel. Alulírtak a kereskedés egész körében gyűjtött gazdag tapasztalásik, a természetmennyek majd minden nemében szerzett alapos ismereteik, angolhon, sőt egész Európa első kereskedőházaival öszszeköttetések, nagy befolyásu barátik 's társaik hathatós segédleme 's végre az angol 's ennek eszközlése által az ausztriai kormány minden tekintetbeni pártfogásánál fogva, oly kedvező körülmények közt bátorodnak buzgó szolgálataikat magyarhonnak ajánlani, hogy igéreteik teljesítésének teljes reményel néznek elibe. 'S e' felszólításnak megfelelőleg óhajtják, hogy a magyar nemzet az általok imént ajánlott biztosságban a legáltalánosabb hitelt helyeztesse, 's legyen a felől meggyőződve, hogy mindennemű egyezkedést az egyeneslelkűség 's becsületesség mindenkor szigoru elvei különböztetendnek meg, épen úgy, mintha valóságos kereskedési társulat forogna fen. A vállalat főpontjait egyébiránt következőkben van szerencsésjök magyarhon elibe terjeszteni: 1) Minden természetmenny átvételekor Pesten vagy egyébütt azoknak, kik azt kívánják, a piaci ár fele előlegeztetik, 's később még annak egy negyedrésze, a termék Londonba érkezéskor a tudósítás vételekor, feltéve, hogy azt annak ottani ára igazolja, vagy másképp bizonyos illendő arányban. 2) A termék egész ára biztosítatik az intézet által, azon időszaktól kezdve, melyben arra előlegezés tétetik, a készpénzérti eladásig. 3) A termék tulajdonosa három hónap lefolyása alatt a termék Angliába érkezése után, önmaga választhat időt az eladás végbevitelére. 4) Minden előlegezésért évenként öt pcent kamat jár. 5) Megbízás delcredere és sensaria fejében, minden eladás öszszes summájára öt pcent fizetetik. Ezen feltételek alatt az intézet ezenel készen áll a magyar természetk javára, 's olly erővel van ellátva, hogy bármi nagyszerű megbízások 's egyezkedések gyors 's pontos teljesítését elvállalhatja. Pesten, majus 3kán 1841. Maga 's társai nevében Gifford János.

Temesvárott tavaszutó 2kán. Lonovics József püspök ur dicséretes fáradozásai folytán a városunk keblében létesítendő bölcselkedési osztály tanítószékeinek fizetésire, a tanoda-építésre, 's elrendezésre szükséges tőke várt mennyiségén felül kerülvén be, f. hó elején a tanoda-építés Gabriel József kanonok ur felügyelése alatt már megkezdett, 's ha csak előre nem látott körülmények akadályt nem teendnek, a tanítások jövő iskolai évben meg fognak kezdetni. Ő felségének a lelki békóba szorító latin nyelvnek kiküszöböltetésére célzó újabb intézkedései, az intézet felállításában ritka buzgalommal fáradozó püspök urnak nemzeti nyelvünk érdekei mellett minden alkalommal tanusított törekvései, 's azon körülmény, miszerint ez egészen új elemekből létesítendő intézetnél megrögzött szokás, e hitélet, vagy a tanítóknak nemzeti nyelv nem tudásából származó idegenkedése ellen nem kell küzdeni, a közönségnek előre is szép kilátást biztosít ezen felsőbb iskolai intézet nemzeti iránya felől. —

Szegzárd, apr. (elkéselt): Heves után hazánkban Tolna-megye az, hol két erős párt, — itten úgy nevezett Pecsovics 's Kubinszki, — legélesebben áll egymás ellenében. A párt, még az 1839ki követválasztáskor, azon kérdésfelett támadt: legyen-e ifj. Bezzeredy István követ, vagy ne? Tudva van a közönség előtt, ha szinte akkora hírlapok által nem értesített is, mily keserűséggel küzdött a két fél, — a Kubinszkiak ugyan ifj. Bezzeredy István, 's Tahy Károly, azután ez utóbbi lemondván, Perczel Miklós, — a Pecsovicsok pedig Döry Gábor 's Perczel István követeik mellett. Mindegyik fél különböző időkben, a mint egyik a másikon erőt vehete, megválasztá, fel is küldé a maga követeit; minő sikerrel? a közönség itéletére bizom. — Útleig illy alkalommal a 1. 9. ellenére bőven adatott 's vétetett, vér is ontatott, sőt egy szegény Pecsovics agyonvetetett. A Kubinszkiak, — mert őket, a követválasztásra fegyvertelenül jötteket, a Pecsovicsok kivertek, dorong-karó-kő 'stef. egyszerű ostromeszközökkel a megyeházat formászerint bevették, *) a Pecsovicsokat megverték, 's az udvarról — subjugo — egyenként kiléptették 'stb. Végre egy kir. biztos, 1 zászlóalj gyalogság, 2 század lovasság, 's 6 álgyu kíséretében a további erőszakos öszszeköttetéseknek véget szakasztott, de a keblek egymás ellen indult harczi le nem csilapultak. Az egész tréfa, mind a két félnek, kivált a Pecsovicsoknak, több mint 100,000 p. fba került, szomorú tanúságaul annak, hogy az ember gyarlósága szenvedélyeinek ezreket áldoz, míg a köz jóra alig tizeket; ennyi pénzössz-

szegyet szükségesb lett volna a nép nevelésére, mint annak erkölcstelenítésére fordítani. — Két év mulik-el már ama' szomorú események óta; csak az időtül várjuk, — mit sem a szuronyok 's láncsák, sem az álgjuk nem eszközölhetének, — mit ellenben most magától kezdődni örömmel tapasztalunk, a viszonyos gyűlölség enyhülését, 's a régi bizalom helyreállítását. A pártszellem ugyan még itt ott kéri, p. o. a' mult farsangon, ha Pecsovics adott bált, benne egy Kubinszki sem jelent meg, mert tán nem is hivatott; viszont egy Pecsovics sem, ha azt Kubinszki tartotta 'stef. Azonban mondom, az idő, tisztujítás — majd közelebb hozandja őket egymáshoz; bárcsak — ne keltenék fel ismét etetés itatással a' cortesség ördöge! — Ennyit előleges ismertetésül Tolnáról. — Mart. 29kére közgyűlés hirdettetett. Kiváncsiak valánk tudni: a napi renden levő vegyes házasságok ügye nem fajland-e el pártkérdéssé? mert hatalmas előkészületekről üte meg a' hir füleinket. Bemenék a' terembe: papot, catholicust 's protestanst, úgy szinte köz nemességét a' szokottnál felesnek, de az érintem követválasztásiaknál sokkal csekélyebb számmal találánk öszszegyülekezve. Elsőben egy k. k. leirat olvastatott föl, feledeést, 's közkereset alóli fölmentést hirdető, a' gyilkosok kivételével, azoknak, kiket a' nyomozó k. biztos, mint főzavargókat talált 's adott föl. — A' RR. Ö Fgének kegyesen kimutatott ezen méltányos igazság-szereteteért köszönetet szavaztak. Ezután a' vegyes házasságok ügye Vas, Borsod, Pest, Abauj, Zala, Esztergom megyék levelei fölolvastatásával vétetett elő. A' viták hasonlítottak az ugyane' tárgy leg több megyékéihez. Néhány egyházi egyed igyekezett a' főpapi körlev. elveit igazolni; voltak világiak, kik a' törvény büntjét megsértve nem látták: de a' szónokok nagyobb része, különösen B. I. ismértes lélekreható beszéde után, az auditorium, akarám mondani: auditoriumnak több izben harsányan nyilatkozott kívánata, a' zalai felírást általában magáévá téve. Az e' tárgybani tanácskozás d. e. 12 óráig tartott, 's így nem 2 óraig, mint a' Hirnök levelezője hibásan írta. Ugyanezen hírnöki levelezőnek alaptalan azon gyanuja, mintha a' közne-messég a' zalai felírást szavazni eleve izgattatott volna, minélfogva u. m. már a' terembe léptekor kivethető: hova ütend ki az ügy; midőn úgy is tudható, hogy sok protestans, különben peccovicsok, a' religioi kérdésben születésök 's neveltetésüknél fogva vele bizonyosan nem tartandának. — Másnap a' mezei rendőrség iránt a' m. é. nov. közgyűlésből kiküldött választmány-nak azon javaslata került szönyegre: miszerint a' foglárók 40 alkalmas egyeddel szaporittatának, 's a' reájok szükséges 6000 p. fr. költség, a' nemesség által födöztenék. *) E' tárgy sok jeles vitára nyújt alkalmat. A' nagyobb földbirtokosok képviselői, részint, — mert a' javasolt 40, vagy a' már meglevőkkel 66 foglárót, az egész, több mint 100 helységből 's terjedelmes pusztákból álló megyébeni örködésre elegendenek tartanak, az illy megyei cselédeket, különben is a' tisztviselők magányos használatukra szokván elfoglalgatni; azonban ök magok is képepek csözeik által birtokaikat megőriztetni, — épen nem; részint pedig mert a' foglárók nemcsak nemesi hanem jobbágyi birtokra is felvigyázandának, — felelben fogadták-el a' teherviselendést. — Egyik 1—2 évre indítványozó a' választmányi javaslatot elfogadtatni; másik a' csöszök fizetését javasolta neveltetni, mert az eddig fizetett szokott csekélységért csak holmi elkényszeredett emberek vete-műnek erre, kik abból meg nem élhetvén lopni kénytelenek, — jobb fizetés ellenben becsületes erkölcsös embereket ingerlend a' csöszség felvállalására; harmadik a' falusi előjáróság jobban rendezését kíváná, a' német helységek példájára, hol a' nép közt általánosb egyetértés uralkodik mint a' magyarok között, hol a' zsványinak menedékhelye nincs, hanem mint kártékony állat egész falu által üzö-be vétetik 's agyonveretik; vagy midőn egyik lakosnak kár tétetik, fizesse az egész község, mely viszonyos felvigyázati 's kölcsönös kártérítési rendszer, mit a' megye egy izben sikerrel használt is, a' népet egymás jogaira, úgy mint sajátjára felügyelni tanítandán; mert helyben szokott lakni az orgazda, ki ha nincs, tolvaj sincs 'stef. A' mezei rendőrségi ügynek még jobban megérésre 's bővebb kifejlésre levén nálunk szükségé, most csak abban állapotok meg a' RR, hogy a' jelen foglárók a' nemesi pénztárból czélszerű fegyverekkel láttassanak el. — E' közben megpenditetett a' közterheknek a' nemesség által aránylagos viselése. Mostan nem tehetvén egyebet a' RR. azt az országgyűlési követutatisások közé, melyeket az első alispán elnöktele alatt szabad megjelenési választmányi dolgozand ki, sorozni határozzák. — Valóban itt az ideje, hogy a' szegény adózó terhein könnyíttessék, 's az illúsióknak azon fala, melyet a' birtokos nemesség magának az 1741: 8. cikkkel rakott, rontassék le, 's a' nemesség ne abban tartsa szabadságát, hogy sehol 's semmit nem fizet, hanem a' többi néposztályokkal aránylag osztozzék a' közterhek viselésében. (Vége köv.)

(Bácsmezei közgyűlés.) Baja tavaszó 2Skán: Tavaszó 22kén vön kezdetet első évnegyedi közgyűlésünk főisp. helytartónk elnöktele alatt. Tömve volt a' terem, mint ezelőtt soha, két oldalra szakadva az öszszesereglett KK. 's Rdek, a' teremerkélyen (galerián) szépnemi vendégek, hátul a' palotában kíváncsi hallgatóság, mindenki arczán, mint a' nagy események óráiban, küzdelmi komolyság. A' néma csendet gyűlésnyitó üdvözlét váltván föl, szönyegre került Rudics Dániel volt másodalispánnak a' pesti váltó altörvényészek első ülnökévé előléptetésékor a' megyéhez írásban intézett bucsuszava, ki hosszú évi tiszt pályáján ki-sebb tisztségek viselése után mint főügyvéd, fősz. bíró, országgy. követ, végre másodalispán szelid nyájassága 's ns népszerűsége által nemcsak a' közszeretetet nyerte meg, hanem mint egyeneslelkű bíró 's bölcselví alkormányzó érdemkoszorujába szép diszboglárt is fűzött, minek emlékjutalmául Bácsmeze a' bucsuiratot szóruul szóra jegyzőkönyvbe ígatni — 's részéről sok érdemei nyilvános elismerését ehöz kapcsolatni határza. Erre honunk legérdekesb kerkérdése, a' vegyes házasság elnökileg szönyegre hozatván a' növekedő részvét hangjai mind két oldalról kitörtek. Olvas. tehát Abauj, Borsod, Zala, Eszterg. lev. 's felírási: sok rendű lelkes szónoklat emelkedék az egyháziak részirül Esztergom nézetében nyomos okkal pártoló a' főpapi körleveleket, de több rendű hatalmas szót zengett a' zalai körlevél mellett is (miket lélekisméretes levelezőnk tömött másfélvenyi velős közleménye után édes örömmel soroznánk ide, ha lapjaink köre 's a' már anynyira kimerített ismértes tárgy engednék). Mire délutáni 3 órakor az elnök főisp. helytartó Zala magas elveit tisztelve, Esztergom lelkesítő vezérpontjait dicsérve középutat keresett a' kettő között 's egy bácsi című felírást javasolt előterjeszteni ap. királyunk trónjánál, hogy miután meghasonlást 's lélekisméreti habozást támasztának a' főpapi körlevelek, csakugyan lappang e' rendeletek körül a' vegyes házasságok köthetésére nézve erkölcsi akadály 's így törvénysérelem, mivel az ap. fejdelem maga is a' n. várdi püspöknek vegyes házasságok tárgyában kiadott rendeletét törvényszerete szerint roszalván, azt az 179%: 26. t.

*) A' megyeházon e'kor történt sok sérülés, úgy hallom, a' házi pénztárból igazítatott ki. — Humiles laborant, ubi potentes dissident. Phaedr.

*) A' m. é. nov. közgyűlésben a' mezei szolgabírákról levén szó, egy sz. bíró így fakadt ki: mire valók lesznek azok? holott nekünk is alig akad dolgunk. Azonban kevéssel ezután valamely hivatalos megbízatásában késedelmezését több dolga miatti nem érkezésével mentegette.

ezikk
ki sz.
szág
érinte
sát k
dását
mérsé
detni,
tott o
tesite
osza
fogad
után
megh
veter
a' pol
e' na
lunk
ispán
zép
kat,
általa
tézke
meré
a' he
tol 1
185
kötél
terhe
peng
adóv
tudva
mara
's er
az a
beris
az e
höz
soks
és k
a' fö
huzá
li rit
zedé
dokr
legal
lakos
e' m
tatot
föl 3
kato
peng
59 k
egyil
kalm
dig p
mell
tozá
a' g
gés
taná
kirá
vén
szer
lem
csak
ban
la te
bács
két
bérh
mar
Nyil
30 k
nevé
keve
Tisz
vatá
sége
zöld
12k
font
ja 1
liszt
liszt

ezik 15. ágozata rendeletébe ütközönek nyilatkozatát, a' H. tanács utján 1839-ki sz. György hava 27kén a' magyarországi érsekek 's püspökökhez az ország köztudomására bocsátott azon k. intézvénye által, mely szerint a' főn-érintett 26. cikk meg nem tartását neheztelessel vette, 's annak megtartását kir. hatalmával parancsolván, a' főpapaknak fős. személyéhez ragaszkodását is azon törvénynek általok teljesítésében kitüntetendő pontosságul fogja mérsékelni — e' nemzeti méltó aggodalmak megszüntetésére országgyűlést hirdetni, e' nagy fontosságú kerkérdést, mint ugy is már a' két táblán általjuttatott országgyűlési határozatot „diaetale conclusumot“ kir. hozzájárulásával szentesíteni, 's így e' belvillongás anyagát a' meghasonlás első szikráji között eloszlatni kegyeskedjék. Ezt harsány éljént zajongó keblek kibékülése követé. Elfogadva levén alapjában e' felirási javaslat, néhány szerkezeti szó megvitatása után délutáni ötödfélkor oszlott széllyel a' hallgatók serege. Tavasz hó 24kén meghitelesített az érintett értelmű felírás. A' reformatusok közül egyik jelesb veteranus szónokunk is szerényen visszavonulva csak mint hallgató örvende a' politikai kerkérdések vitáiban küzdő Bács lelkes fiatal szónokain 's elégtűve e' nap jelentőségével a' korszerű emelkedés nemtőjének örökösége mellett nálunk is derűre tisztulni látá a' nyilvánosság egét. — Tavasz hó 23kén első alispánunk, mint a' megyénkre esett katonaujonczok kiállítására nevezett középponti választmány elnöke, előterjesztvén a' besorozást érdeklő irományokat, megemlíté, miként az egész bácsmegeyi illetvény a' katonai hatóságának általadatott már 's kiemelvén a' tisztviselők buzgalmat, emberbaráti népszerű intézkedését, 's az ezek által sükerült panasz-nélküli pontos végrehajtást, az elismerés jutalmát jegyzőkönyvbe igtatni határozta. A' helyettesítettek száma 's a' helyettesítés fejében fizetett pénz összege köv.: Bács a' reá esett 1624. ujoncztól 1588. helyettesített soroztatott be, kiknek helyettesítési díjok pengőben 185,664 for. 36 kra rug; e' részint készpénzben kiadott, de nagyobb részint kötelezvényben biztosított igen tetemes összevghöz, a' toborzási 's beállítási terhes költségeket tüzvén, az ujonczállítási egész pénzösszeget bátran 250 ezer pengő forintra számíthatni 's így midőn az egy évi 199,664 for. 48 kr. hadiadóval e g y b e v e t j ü k ezt, fájdalmas fohászra érzékenyül a' lélek, azt is tudván, hogy több helység, mellyek nagy somma adóval maiglan tartozásban maradván az évrre sem fizették ki járandóságukat, az ujjal kétszeresen sújtának 's ennek utó fájdalom t. i. a' kamatfizetés tíz évig vagy tovább is nyugtalanítandja az adózót; nem is kételkedhetni, miként az országos KK. és Rdek bölcsen az emberiségi s z a d méltánylatával egybekapcsolt elvből indulának ki, midőn az erőszakos fogdozás 's kötéleni előhajtás zsarnoki módja helyett a' nemzethez illőbb 's a' népműveléshez közelebbítő sorshuzást állíták, hogy az eddig sokszor sarcolt elfogottakat egyesek minden önkényétől mentesítsék. Szent és korszerű volt a' főczélzat. De bezzeg! egy nehéz terhű új adózást hozott a' földnépre e' törvényozikk alkalmazása az által, hogy a' helyettesítés a' sorshuzást előző 's követő korlátok közé nem szorítottat, vagy épen csak kivételi ritkább esetekre nem terjesztetett, 's bizton hiszszük, hogy jövő ujonczállítás tizedében a' törvényalkotó testület bölcsen gondoskodni fog azon czélszerű módokról, mellyek által e' most elharapozni kezdett szokás elenyésztessek vagy legalább enyhíttessék. Ugyanez napon szőnyegre került a' bajai tüzkárvallott lakosok segedelmezését intéző választmány tudósítása, a' jegyzőkönyv szerint e' másod osztálykor a' kárvallottak közt pengőben 13,488 for. 's 3 kr. osztattott ki, a' pénztár jelenlegi állapota pengőb. 5208 for. 11 krral maradván föl 3dik osztásra. Továbbá megyénk főszámvevője előmutatá e' napon 184¹/₂ katonai évrre a' házi pénztár történéhető költségeinek előleges följegyzését, mely pengőb. 88755 for. 49 kra szállított 's így a' tavalyinál igen tetemes 12,351 f. 59 kr. összevghel csökkentetett. Nem hallgathatjuk itt el azon rendületet, mely egyik tételnél ismét megdöbbenet keblünket, t. i. a' katonaság tartásából 's elalkalmazásából származó veszteség összevghét, ez Bácsban 14,230 for. 20 kr. és pedig pg. Szolgálon azonban dícséretül Bács Rdeinek azon részvételi közelítés, mellyet a' leszállítás elveinél kifejtének, ez hiszszük könnyítendi az előkészítő osztás rendszerét. — Tavasz hó 26kán megpendítvén egyik jeles szónokunk, hogy a' gör. nem egy. vallásuak templomában fejdelmünkért mondatni szokott könyörgés sorai között Ő felsége nevével egyedül „első Ferdinand“ említtetik, ohajtaná ez okbul, hogy a' római kath. egyház szokása szerint Ő Felsége mint magyar király 5dik Ferdinandnak tiszteltessék. Hőn pártoltatott az indítvány, kiemeltvén e' diplomatikai nevezetnek fontos kapcsolata 's törvényi jelentősége, 's e' szertartás megindítására nézve előbb a' karloviczi érseknek figyelmeztető kérelem iratni határozattott oly érintéssel, hogy ő főkormányi hatásánál fogva nem csak Bácsban, hanem egész Magyarországon 's ehöz kapcsolt tartományokban e' liturgiai szokásnak az illető püspökök által is meggyökös leendő behozatala tekintetéből intézkedjék. Szőnyegre kerüle továbbad: mikép 1840. évben a' bácsmegeyi öt járásban 11,604 gyermek oltatván be, e' himlőoltási járandóság két ezüst garassal számítva egytől pengőb. 1160 for. 6 krra szökken, ez oltásbérből kivonván a' vagyonosabbaktól beszédett összevghet pengőb. 24 f. 30 krral, marad így ismét a' szegény adózó nép közpénztárából fizetendő 1135 for. 36 kr. Nyilvánosság barátjára ez szerfölött sajnos, mert, hogy Bácskában csak 24 f. 30 kr. szedhetik be a' vagyonosabbaktól? ezt felfogni bajos. Orvos urak! a' nép nevében kérjük: vegyék lelkükre az adózók sorsállapotját, 's a' hány fillérrel kevesbitendik azok kiadását, annyi érdempénzt nyernek a' közvélemény előtt. Tisztelet a' megye KK. 's Rdeinek a' nyilvánított szigorúságért, itt legszebb hivatásukat teljesíték. Ezen gyűlés másod napján a' marhahús 's egyéb első szükség élelemczikk ára, az ácsok, kőművesek 's napszamosok napibére következőleg szabattott ki: marhahús fontja tavaszutó 15 napjától nyárhó 15 napjaig 12kr. vtó, ezután az évnegyedi másod közgyűlésig 10 kr. bárányhús Skr. fagygyu fontja 24kr. mártott gyertya e 36kr. öntötté 40kr. szappan e 20kr. liszt láng mázsája 14 for. első rendű finom liszt e 12 for. másod rendű e 10 f. zsemlyeliszte 8 for. liszt lángbol sült 5 latos zsemlye 2 kr. zsemlyelisztből sült 4 latos 1 kr. kenyérlisztből sült 6 latos 2kr. ács 's kőműves napibére tartással 1 for. 15 kr. tartás nél-

kül 1 for. 30 kr. napszamosé tartással 24 kr. tartás nélkül 36 kr. kaszás napibére tartással 30 kr. tartás nélkül 50 kr. kir. magraktárokból kocsival 's két lóval dolgozóké 4 for. ugyanott egyéb kézimunkásoké 1 for. 30 kr. váltóban. Sebők.

Ungvár tavasz hó 26kán. Tiszteljük 's azért hőn is pártoljuk mi a' nyilvánosságot mint egyedüli eszközt, mely emberemünket szellemi természetiből folyó iránya megközelítésére legbiztosabban vezérli. De midőn érzelmünk 's meggyőződésünket illy módon fejezzük ki, egyszersmind kinyilatkoztatjuk, hogy csak az oly nyilvánosságnak vagyunk meleg baráti, mellynek eszközei az igaznak valónak állhatatos és szilárd nyomozásával egybekapcsoltatvák. Így levén lelkesülve, a' következményei 's hatásira nézve oly üdvös és jótékony nyilvánosság érdemében, lehetlen hallgatással mellőznünk, mi felőlünk a' Nemzeti ujságban közölteték. Azt olvastuk ugyanis a' 17dik szám 66dik lapján télutó 27ikéről: „hiteles értesítés következtében bizonyosnak mondhatjuk, hogy Ungmegye ns lelkü Rdei, a' napokban tartott közgyűlés alkalmával a' több felszólító megvétől vegyes házasságot illető ügy tárgyában küldetett körleveleket felolvasatván minden tévovázás nélkül Esztergammegye határozatát elfogadták, a' különérzelmüket pedig tudomásul vették.“ Nálunk a' határozatok minden körülményt 's következményt hidegen meghányó 's vető tanácskozások eredményei szoktak lenni, 's innen minden legkisebb fuvalom ingatására nem változnak. Minő vélemény uralkodott pedig köztünk a' kérdéses tárgy felől eleitől fogva, eléggé ismertes az országos naplókból. E' vélemény nálunk ez időig semmit sem változott, mit tanusit Pestmegyének hozzáuk e' tárgyban küldött végzeménye következtében f. e. télhó 15dik 's több napon tartott közgyűlésünkben tett határozatunk 's felírásunk is. Ezen felőlünk közlemény tehát — mely megyénket könnyelműségről látszik vádolni — nem egyéb, mint alaptalan monda, sőt rágalom, mit csak hazug hírek koholója gyárthatott 's legfőlebb is csak az tehetett köztudat tárgyává, kiről még Róma azt mondá „prona venit cupidus in sua vota fides“ annyival is inkább, mivel Esztergammegyének hozzáuk e' tárgyban utalt körlevele még eddig megyénk gyűlései helyén szőnyegre nem is jött, sőt „a' napokban (ha csak télhó említett napjait is alattok nem kell értenünk) megyénkben közgyűlés nem is tartatott. 'S miután ezek így és nem másként vagynak, reményleni hajlandók vagyunk, miszerint az említett ujságlap szerkesztősége felőlünk közleményit ezentul nemcsak szóval de tetteleg is „hiteles“ adatokon szíves leend alapítani. — Időjárásunk igen mostoha, folyvást esőtlen forró napok és szeles éjek váltogatják egymást, a' miért is veteményink nagyon silányak. — Ungvár középponti városunkban már a' fürdő megnyit 's erősítő vasvize tömerek gyógyanyagot rejtvé magában, bár benne a' csínra 's kényelemre kevés vagy épen semmi gond fordítatik, néhánytól még is meglátogatatik.

(Gyászír Debreczenből.) Tusnádi Pálffy József udv. tan. 's a' tiszántuli kerületi tábla elnöke f. évi tavasz hó 29kén este 9 órakor NVáradon, hová a' főispáni helyettes beigtatására rándult vala, tüdőszélhűdés következtében öt napig tartott betegsége után életének 68dik évében, más világra szenderült. Tetemei Debreczenbe áthozatván f. tavaszutó 2kán takarították el a' helybeli egyház sirboltjába. Béke hamvainak!

Ausztria.

Bécs, april 20. A' hat vadász osztályon kívül négy gyalog ezredet láttak már el c s a p p a n t y u s puskával, sőt a' gránátosak illyennel teszik az udvari szolgálattól 's néhány tartalékgyujtaes (Zünder) tüléstartójok szija alatt van felfűzve. Augustin tábornagy viszi a' gyujtaesok készítése körüli felügyelést, mellyből már 1millió kész. A' katonai szolgálat tíz esztendőre leendő szorítottatását az örökös tartományokban is, még nem hagyta helyben a' császár. — A' levél-postát ujjalag rendezik, 's az eddig volt legmagasb vitelbért, a' 14 krt, 20 krra szándék emelni, kisebb távolságra pedig aránylag csökkenteni. — A' teher-szállító postai rendszert is újra rendezik, és a' portéka terjedelmére nagyobb tekintettel lesznek. — Ujra négy fiatal bányász tiszt lépett ideiglen a' szultán szolgálatába 's ment Szyriába. —

Spanyolország.

(Espantero vallási buzgalma és növekedő reményei.) Madrid, april 13ikán: „Jelenleg vallási buzgalom foglalja el lakosinkat, azért a' politika valamennyire háttérbe vonul. Rég nem volt a' szentegyházakban annyi látogató, mint most, 's rég nem teljesíték nagyobb komolysággal az ünnepélyes szertartásokat. Oly szomorú időben, midőn senki nem tudja, mit hoz a' jövő nap, 's nem vet é zendülés véget életének, mindenki az isten irgalmához szokott folyamodni. A' régi katonai rendek lovagjai ismét előszedék hajdani szokásikat, és St. Jago, Calatrava, Alcántara, és Montesa lovagjai festői diszöltözésekben látogaták meg a' templomokat, rendkívüli pompával ünnepelvén a' hűségét, mi az egész lakosságot hasonló buzgalomra ragadá, néhány ifjú kivévén, kik több helyen rakonczatlankodni kezdének; de csakhamar rendre utasítottak. Espantero ismét bebizonyítá, milly jól ismeri a' spanyol népjellemet; az egész őrséget ugyanis teljes diszben állítatá ki, és sorra látogatattá vele a' templomokat, maga pedig pompás vezérkar kíséretében szinte az újatoskodók tömegébe vegyült, ámbár orvosai szobában tartózkodást parancsoltak neki. Minden templomban nagy aranypénzt ajándékozott kegyes alapítványokra, 's a' puerta del soli templomban ahitattal borult tédre a' nagy Krisztuskép előtt, annak lábait ismételve csókolgatá, 's a' mellette levő tábla aranypénzt dobott. Mind ez igen nagyhatású volt a' körülállókra. De Espantero ezt sem gondolta még elégnak, hanem szigoruan megparancsolá a' katonai hatóságoknak, hogy minden katona gyónásra szorítottassék, 's a' tisztek saját felelősségök alatt szedjék be tőlük fejenkint a' gyónási bizonyítványokat. Espantero tökéletesen czélt ért ezzel, mert már most az egész közönség meg van győződve buzgó vallásosságáról, mellytől egyébiránt igen távol lehet a' fővezér. Több gyűlésben a' fiatalság határozottan 3 tagu kormányzás mellett nyilatkozik, és többen írásban kötelezik magokat Espantero egyedüli kormányzósága elleni szavazásra. Azonban általányosan hiszik, miszerint kenyértörésre kerülvén a' dolog, a' legmakacsabb ellenzők is mellette fognak majd szavaz-

